

PERIÓDICH DESENAL, ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any II

Barcelona 30 de Abril de 1881

Núm. 30

SUMARI

TEXT. — CRÓNICA GENERAL, per Ramon E. Bassegoda. = NOSTRES GRABATS, per Eduart Tamaro. = CERVANTES, per L. Mercader. = LO MISSATGER (poesia), per Emili Coca y Collado. = BEETHOVEN, per J. Rodoreda. = LO GENERAL IBAÑEZ, per Manel Escudé y Bartolí. = CRISIS (poesia), per Joan Pons y Massaven. = TEATRES, per F. M. = CONGRÉS CATALÁ DE JURISCONSULTS (continuació), per S. Riñot. = BELLAS ARTS, per E. C. = NOVAS. = LLIBRES REBUTS.

GRABATS. — LO GENERAL IBAÑEZ. = GIRARDIN. = BEETHOVEN. = Sant Feliu de Xàtiva. PORTA Y PICA DE LA ERMITA. = CERVANTES. = CEMENTIRI DE MONLFON.

CRÓNICA GENERAL

Las noticias literarias son las qu' en aquestos dias han lograt més fortuna entre la gent catalanista.

Ja es de temps que las darrerías del mes de Abril se senyalan per un estat d' indescriptible agitació entre la viram poética, valentnos de la frase del senyor Balaguer, que no sabem si la volgué dir intencionadament; tal es l' importancia qu' ha sabut conquistarse l' institució dels Jochs Florals, á la que deu relacionarse l' estat de conmoció que s' apodera en tal época de tots los pretendents á llorejats.

Es en aquestos dias en que 'ls membres del Consistori 's revesteixen d' una formalitat des-acostumada en ells; sas deliberacions no trascendeixen per res al públich, y 's necessita ser mol íntim d' un mantenedor pera que aquest se decidisca á ferlhi traslluhir no mes, lo que passa en lo seno de tan egregi tribunal; las noticias se regatejan quan no 's sofistican, y aixís després de mil alternativas y oscilacions qu' ara fan pujar lo paper de sutano y baixar lo de mengano y viceversa, s' arriba al dia en que se sab positivament que hi haurá fallo, com solém dir en la terminología floualesca. L' ansietat més terrible s' apodera allavors de tots los interessats en l' assumpto y arriba á son período álgit en las pocas ó moltas horas que dura la deliberació del honorable Consistori; per bons antecedents que se 'n tingan no hi ha allavors ningú que consideri assegurat lo que constituheix per un poeta catalanista la meta de totas sas esperansas y desitjos... Oh, si allavors en un recó de café sorprenen un grupo de joves pálits com la mateixa mort, dirigintse los uns als altres paraulas de consol y d' esperansa com sentenciats que s' ajudessen mútuament á ben morir, y qual conversa passant per diferents alternativas ara es animada fins arriuar al frenesí, ara llanguideix cayent los interlocutors en lo colapso més llastimós, ja po-

DON CARLES IBAÑEZ
GENERAL D' ENGINYERS

deu ben be dir sense por d'equivocarse que sabeu perfectament de que 's tracta. Per fi arriba 'l fallo suspirat y 'l grupo 's disolt casi instantàneament anantsen los uns á ofegá son despit y á celebrar los més afortunats lo triomf que tal vegada ja no esperavan.

Figuréuvos l'interés qu' aquest any han despertat las decisions dels mantenedors, quan ja per endavant se tenian noticias del criteri altament rigorista ab que havia de procedir lo Consistori, criteri que 'ls hi venia imposat per lo noble desitx que tenian sos individus de tornar l'insititució á aquell estat de lluhiment que havia conseguit en anys de felis recordació y de la que ara n' estava tan lluny per faltas y pecats que tots debem plorar per igual, sens inculparlos á ningú. Y en efecte, volém suposar que 'ls mantenedors no abdicaren d'aquell criteri, ja que com veurán nostres lectors en altre lloch del número han deixat d'adjudicar dos premis ordinarijs, cosa may vista en los Jochs Florals, y á més casi tots los extraordinarijs, lo qual tampoch te gaires precedents.

No mires á quantis plaus sinó á quals, deurá haver pensat lo Consistori, y baix aquest punt de vista no serém certament nosaltres qui 'l censuri per sa manera d' obrar.

* *

La diada de Sant Jordi, que més que ningú, 'ls catalanistas están obligats á celebrar, ho fou dignament per l'Associació Catalanista d'Excursions Científicas y la Joventut Católica de Barcelona. La primera, celebrá en son local del carrer del Paradís, qu' havia decorat lo senyor Gaudí, una vetllada literaria en la que 's llegiren diversos treballs en prosa y en vers d' alguns socis de la Catalanista. La Joventut Católica celebrá lo diumenge següent al dia de Sant Jordi, la festa solemne pera la repertició dels premis en lo certámen qu' havia obert enguany la Secció Catalanista de la mateixa societat. Aquest acte, que com los demés anys se celebrá en un dels patis claustrats de nostra Universitat literaria, alcanzá en lo present l' éxit més complert. Lo local estava decorat ab un gust de tot punt exquisit, especialment l' estrado presidencial en la que s' hi veyá 'l silló que debía ocupar la reyna de la festa. La Junta de l'Acadèmia y altres personas convidadas ocupavan sitis de distinció dessota d' uns doserets de ramatje ab profusió de rosas, fets ab molt bon gust; en un d'ells vejerem al senyor canonge Ribas y en altre al senyor consiliari de la Joventut Católica, senyor Pibernat.

Lo premi de la Flor natural fou concedit á don Joseph María Serra, qui la oferí á la senyora donya María Xipell de Torrents qui per lo tant quedá nombrada Reyna de la festa. Los tres accéssits d' aquest premi s' adjudicaren respectivament als senyors Feliu, Trullol y Durán. Obtingueren també premis y accéssits á més dels senyors Ubach y Masriera, la senyoreta donya Agna de Valldaura y 'ls senyors Verdaguier, Amer, Genis, Iranzo, Careta, Casademunt, Roig y Nogués. Totas las composicions que 's llegiren fóren molt aplaudidas, especialment la titulada, *La palmera de Junqueras*, del senyor Verdaguier, de la qual se 'n tingué que repetir la lectura pera acallar los estrepitosos aplausos ab que fou rebuda. També fóren aplaudits los discursos del senyor de Palau y de Huguet, president de la Associació, del senyor Cabot y Rovira, secretari de la Secció Catalanista y del senyor Rimbau, president de la mateixa qu' ab un sentit discurs de gracias despedí á la concurrencia.

No podem méns de felicitar á la Joventut Católica per l' éxit del certámen d'enguany y encoratjarla pera que 'ls continue en lo porvenir, no per esperit de competencia ab altres institucions més ó méns respectables, sino pera colaborar á l' obra que s' han imposat tots los catalanistas, y com estém segurs que fou l' idea dels que iniciaren lo certámen.

* *

Del Principal al Liceo y del Liceo á la Sala Beethoven los aficionats á la música no 's donan punt de repós. En aquest punt si que 'ns hem d'alegrar de que hi haje hagut competència qu' á no ser per ella, encara estaríam sofrint lo torment de tanta companyia arrocinada com en aquests últims temps s' ha exhibit per lo proseni de nostres teatres. Volguent per aquest motiu, lo empresari del Liceo, rehabilitarse en lo concepte del públich, qu' havia judicat molt severament sa desgraciada gestió en las temporadas anteriors, se decidí á presentar en la present, verdaderas notabilitats reconegudas y aceptadas com á tals en tot lo mon artístich. A tal objecte, després d'ajustar artistas de tan mérit com los Srs. Bottessini, y Kachksman y al violinista senyor Sarasate, anuncia la vinguda del senyor Masini, lo millor dels tenors avuy coneguts segons la fama, contractat per una inverosimilitud de diners pera donar una curta série de funcions fora d' abono. Y 'l senyor Masini vingué y s' anunciá lo seu debut ab lo *Faust*, y 'ls preus d' entrada y de las localitats s' elevaren també á uns preus dels que en nostres teatres no hi ha precedents; mes aixó no fou obstácle pera que 'l dia en que

debia presentarse 'l senyor Masini, l' empresari del Liceo logrés una entrada com potser cap més haja alcançat, tal era la fama de que venia precedit lo celeberrim tenor.

La casualitat volgué qu' aquell dia en Masini 's trovés afectat d'orgasme y que l' empresa no tingués lo bon criteri de suspendre la funció, ab lo qual hauria lograt lo doble objecte de cumplir ab lo públich y de no comprometre la reputació d' un artista que tan aparatosamente l' hi havia anunciat. Comensá la representació y 'l senyor Masini cantá lo seu paper, donant á conceixer de sobras que 's trovava altament impresionat per lo aspecte imponent qu' en aquella nit oferia lo gran teatre, fins á tal punt que faltá poch pera que 'l públich més intemperant no fes alguna manifestació de desagrado, desententense de las circunstancias que impossibilitavan al senyor Masini de mostrarse en lo ple de sas facultats. En lo segon acte, lo senyor Masini 's manifestá digne de la fama de que venia precedit, tal fou lo sentiment y bon gust ab que sapigué dir algunas frases, y l' ópera continuá sens altre incident notable fins al final, en que alguns dels espectadors, recordantse potser dels sacrificis qu' habian tingut que fer pera sentir al célebre tenor, varen desfogarse ab un gran rum rum, de desaprobació y fins ab algun xiulet, que no obstant fou apagat pels aplausos de casi tots los espectadors. Hi ha qui assegura que 'l senyor Masini lo dia del seu debut rebé alguns anónims en que se l' amenassava ab una ruidosa xiulada y que en las galerias altas, hi habian distribuïts doscents galifardeus que habian d' obehir cegament las ordres d' un cert quidam que pera lograr aquell objecte lo havia reunit. Si aixó fos cert, tornariam á veure aquellas célebres palestras de liceistas y cruzados que ab sas exageracions y fanatismes arribaren á fer las delicias de la gent de bon humor d' aquell temps y de las quals n' hauria sigut una de las més ilustres víctimas lo senyor Masini, que hauria pagat los plats qu' habian trencat uns altres.

Esperém veure al senyor Masini en las altras funcions anunciadas pera fernos una idea més acabada de lo que val tan renomnat artista y poder confirmar, com ho esperém, lo judici que per sas qualitats poch comuns ha rebut de tot lo mon musical; y esperém també que 'l públich olvidantse del excessiu augment de preus que sols pot inculpar á l' empresa, evitará al gran artista contratemps com los del dia de son debut.

* *

Una qüestió d' alta trascendencia se debat actualment en lo Consell d' Instrucció pública; tal es la de la admissió de la dona en las carreras oficiales. Los consellers están dividits: mentres que uns opinan pera que se las admeti á la matrícula y exámen de las assignaturas pero no al del grau, altres sustentan la teoria, pera nosaltres molt racional, de que permetentse'ls la matrícula se las hi ha de permetre lo grau.

Sens dubte que l' instrucció de la dona es molt apreciable, pero creyém que ho es molt més la seva educació, y aquesta 's pot molt ben obtenir sens necessitat de acudir á las aulas de las universitats. La dona enginyer, la dona metje y la dona advocat son per ara, y així ho sigan per molts anys, tipos complertament exótics en nostra patria. La dona, pera guanyar l' únich plet que es de sa incumbencia, no te cap necessitat d' estudiar las Pandectas, ni la Novíssima Recopilació; ab una mirada dels seus ulls lográrá més que ab tots los códichs del mon reunits. Y en quant á l' exercici de la medicina per part de la dona, ¿qué més medicina que la que 'ns pot enviar ab un sonris de sos llabis? ella es capassa per sí sola de retornar al home més desauciat.

Sense volguer ofendre en lo més minim la dignitat dels senyors consellers d' Instrucció pública, nos sembla que ab aquestas qüestions no logran altre cosa que perdre miserablement lo temps: Temen per ventura qu' en Espanya arribém á quedarnos sens metjes ni advocats que s' espavilan pera treurels d' allí abont poden, quan ne tenim potser deu vegadas més dels que necessitariam? Déxintse de romansos y vegin si troban un medi pera fer aprendre de llegir als milions d' espanyols que no 'n saben y, una vegada aixó lograt, estudieu si convé fer extensiu l' us de la gramática castellana á tots los subordinats del egregi Consell que ocupan posiciones oficiales desde catedrático en amunt, puig que n' hi ha més de quatre que han sapigut espavilarse y l' hi fan cada cofis y mofis que canta 'l credo.

* *

M. Emili de Girardin, lo degá del periodistas francesos, acaba de morir. Nasqué en Suïssa en 1802 y era fill natural del general Alexandre de Girardin y de Mlle. Delamotte. Com á polemista fou lo primer de Fransa, y si be no 's distingí per sa fixesa de conviccions en sos últims anys defensá llealment l' actual régimen de Fransa. En lo procés incoat contra lo general de Cissey, en Girardin hi desempenyá un paper molt actiu, per atribuirli sos contraris inteligencias ab los ene-

michs de la patria, acusació que refutá victoriosament, confonent per complert á sos calumniadors. La correspondencia que sostingué últimament ab en Castelar fou vivament comentada en los circuls polítichs d' Espanya y de la vehina república.

RAMÓN E. BASSEGODA

28 d' Abril de 1881

NOSTRES GRABATS

DON CARLES IBAÑEZ, GENERAL D' ENGINYERS

Vejes la ressenya biográfica de aquest distingit home científich, escrita per nostre amic don Manel Escudé y Bartolí.

EMILI GIRARDIN

Acompanyém ab aquest número lo retrato del distingit literat y home públich francés, de qui lo telégrafo casi al comensarse l' impresió d'aquest número ha donat noticia de que havia mort á Paris lo dia 26 del corrent, á las vuyt del matí.

BEETHOVEN

Lo geni musical casi de nostres dias, que formá de la música tan elevada idea imprimintli nous y originals conceptes, nasqué á Bonn, en 1770 y morí á Viena, als 24 de Mars de 1827. Vejes pera més noticias lo que escriu en aquest número lo distingit professor don Joseph Rodoreda.

Lo retrato que acompanya aquest número es dibuix inédit del malograt Simon Gomez y grabat al facsimil per nostre amic y colaborador Francisco Fusté, qui ha donat ab ell una vegada més, rellevant prova de sa competencia en tan difícil art.

PORTA DE L' ERMITA DE SANT FELIU DE XÀTIVA

L' important població de Xàtiva, en lo regne de Valencia, fundada en lo mateix lloch de l' antiga *Setabis* dels romans, es sapigut que conserva molts despullas d' aquella potent civilisació, segons tindrem ocasió de demostrar en altre número; y allí com en altres parts algunas de tals despullas formaren després part d' edificis de divers estil y objecte.

Aixó esdevingué en la petita y antiga iglesia de Sant Feliu (Felix), reputada per alguns com l' antiga catedral y per altres lo temple dels *rabatins* ó *mosarabs*, mentres los musulmans consentiren la práctica del cristianisme en sos dominis de Valencia.

Aquets datos suposarian l' existencia de tal iglesia en los sigles x ú xi y en efecte, aixís se pot admetre en principi, si be algunas de sas parts acusan modificacions ó restauracions en lo sigle xii.

La planta es poch méns que quadrada y son interior está format per archs apuntats, algun tan rebaixats, sens volta de pedra, y si ab sostre de fusta ab diverses y antigas pinturas realzadas ab fondos y relleus daurats.

La porta que reproduhim s' opina que te sas columnas de jaspí provinents d' algun edifici romá, está trassada ab molta elegancia y son de notar sas coronisas simulant una corda y la bonica cinta dita de puntas de diamant sobre sas llargas dovelas; graciosos detalls que revelan los avansaments de l' art románich á últims del sigle xi y principis del xii, en lo que despuntaban ja las tendencias á l' estil ojival indicat en l' interior.

PICA EN SANT FELIU DE XÀTIVA

Altre dels molts detalls interessants que 's troban en l' iglesia de Sant Feliu de Xàtiva, es la pica pera aygua benehida que reproduhim.

Es evidentment dita pica un capitell de márbre blanch vuydat pera dit objecte, y sa bonica combinació del follatge ab l' imageria, demostran l' ingeni de l' escultor, qui si be ab la tosquetat peculiar á son temps, doná certa expressió á la escena y personatjes que 's proposaba representar.

L' escena á la vista es evidentment l' adoració dels pastors á l' infant Jesús. Difícil es de entendre la postura de sant Joseph, Jesús y María, més se destaca ab perfecció la figura d' un pastor retenint ab la cordeta una ovella; mentres altres dos s' atansan al lloch ahont descansan Jesús y María.

Es aquest capitell ó pica, altre dels innumerables exemples de l' adelantament y perfecte execució de las més antigas obras de l' art románich en Espanya.

DON MIQUEL DE CERVANTES SAAVEDRA

Impossible es anyadir una sola plomada d' algun valor á la biografia del eminent ingeni espanyol, Cervantes, sens que 's forme lo propósit d' escriure un llibre després de rebuscats estudis sobre sas produccions literarias y sos fets.

Aquilatada queda per la crítica literaria, la gran válua del privilegiat ingeni que particularment en son Don Quixot sapigué presentar ab tanta veritat y vivesa

las costums de la societat de son temps, los vicis, y virtuts, preocupacions é índole especial de las diferents classes en que triá sos personatges; y després de aixó aquella manera correcte, fácil, sempre atractiva y en algunas parts inimitable, ó constituhint aquell estil especial, que per sa puresa y armonia ha prés lo nom de cervantesch; son tals las circumstancias que 'l designan y senyalarán sempre á la posteritat com elegantíssim y excelent prosista espanyol, descollant y envejat en bona part per la pléyade d' homes il·lustres del sigle XVII, entre los que vivia; passantse tots de ma en ma sas obras, mentres apenas l' auxili d' algun generós protector li permetia donar fi á sa capdal obra, comensada entre los ferros de la presó y l' abandono é ingratitude de la patria, á la que habia servit com á soldat; y de tots quants ab ell se relacionaban que véyen impassibles sas privacions y desamparo.

Morí Cervantes als 23 d' Abril de 1616 y desconegut encara son sepulcre, si be desde alguns anys diverses Academies y corporacions literarias honran son aniversari; imitantlas LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA, ha volgut honrar sas planas ab la reproducció de son retrato considerat com lo més autèntich si be méns conegut, puig traslada be coincidint ab la concisa descripció propia, lo tipo fisíonómich generalment atribuït á tan insigne escriptor espanyol.

LO CEMENTIRI DE MONLEON

Mentres lo numerós y selecte concurs oficial, commemora entorn del magnífich monument del dos de Maig, l' heróica resistència contra l' invasió ú ocupació francesa en 1808; altre comitiva si be més modesta, no méns numerosa, concorre en los entorns de Madrid al cementiri de Monleon pera depositar coronas de semprevivas, sobre las tombas de moltíssimas víctimas de aquell gloriós alsament nacional, allí soterradas.

Encara alguns que presenciaren tan heróica resistència, concorren ab atxa al solemne responso que allí 's canta; y tot lo poble espectador se descobreix ab respecte, no sols per requerirho la religiosa cerimonia, sinó també conmogut per la memoria dels que lluhitaren tan valerosament per l' honor é independència nacional.

Si lo crit d' independència alsat lo primer en lo Bruch, derrotant quatre valents y aguerrit exércit francès, ressoná prest en tota Espanya; esclatá potent y vigorós en Madrid lo dia 2 de Maig, y desde llavors tots los anys aquell recort se renova per medi de solemne festa nacional, puig en tal dia reviu, essent inmansible com las coronas que simbólicament adornan las tombas dels que no contaren los enemichs, tractantse de lluytar pera l' independència de la patria.

EDUART TÁMARGO.

CERVANTES

A motiu d' escaures en lo dissapte passat lo CCLXV aniversari de la mort del gran escriptor castellá, bé 'ns ha de plaure dirne avuy, desde las nostras columnas, algunas paraulas, pera pagar ab la modestia que 'ns pertoca, ja que no ab tot l' acert que voldriam, un deute d' agraïment que als catalans obliga. De bon grat, al retraure en aquesta ocasió la memoria de Cervantes, nos entretindriam en apuntar tot lo que han escrit altres més autorisats que l' autor d' aquestas ratllas al judicar las galanas frases ab que ha honrat á Catalunya l' immortal autor del *Don Quijote*; emperó ab més poca cosa havem de contentarnos, y ja será prou copiar sas mateixas paraulas pera que 'l lector considere una vegada més la injusticia ab que 'ns tractan los castellans d' avuy, y la gran diferencia que hi ha entre 'l seny d' aquests y 'l que mostrava 'l gran Cervantes al parlar de Catalunya en sas famosas obras.

Deixant en banda la satisfacció que 'ns ha de donar lo poguer retraure conceptes que 'ns afavoreixen, tenim (pot ser ara més que may) un altre motiu de ferho en lo molt raras que son las vegadas que 'ls escriptors de Castella parlan de nosaltres no ja tributantnos alabansas, sinó purament tractantnos ab justicia. Es per aixó que 'ns es grata sempre la memoria de Cervantes, y ho es més tant com va creixent la cullita d' injusticias ab que 'ns regalan á tothora nostres germans, diguemho aixís, de Castella.

Anem, donchs, á copiar las paraulas ab que 'l gran escriptor judica 'l caràcter catalá en una de sas més famosas obras, *Pérsiles y Segismunda*: «Los cortesés catalanes, gente enojada, terrible, y pacífica, suave; gente que con facilidad dan la vida por la honra y por defender á entrambas se adelantan á sí mismos, que es como adelantarse á todas las naciones del mundo.» Qué més diria 'l més ferm catalanista de lo que diu l' escriptor castellá? En veritat que 'ns aconsola llegir tals frases y repetir·las cada cop que algun d' aquests catalanófobos de Madrid se permet tractar als catalans com son migrat seny l' hi dona á entendre, ja que no com la veritat y

la justicia manan. Es un contrast notabilíssim lo que 's nota entre las paraulas del immortal Cervantes y las que tot sovint campejan en las obras dels seus successors en las llettras castellanas, si successors pot dirse que ha tingut lo qui escrigué 'l *Quijote* en aquesta turba de mal parlats que s' entretenen en calumniarnos com regoneixentse ells mateixos inútils pera cosa de més profit. Cal retraureho, aixó, sempre que 'l cas s' ho aporta, com ho retragueren ja nostres avis en 1640 al govern de Madrid pera clamar en favor de las llibertats catalanas; y cal ferho avinent á tots los escriptors que se 'ns posan á la boca no més pera llevarnos la bona fama, que potser ab aixó arribarán un dia á coneixe ben clarament que s' apartan tant de Cervantes per lo recte del seu seny com pel mérit literari de sas obras.

Posém ara lo que en *Las dos doncellas* y en lo famós *Don Quijote* escrigué de Barcelona: «Admiróles el hermoso sitio de la ciudad y la estimaron por flor de las bellas ciudades del mundo, honra de España, temor y espanto de los circunvecinos y apartados enemigos, regalo y delicia de sus moradores, amparo de los extranjeros, escuela de la caballería, ejemplo de lealtad y satisfaccion de todo aquello que de una grande, famosa, rica y bien fundada ciudad puede pedir un discreto y curioso deseo.»

«... me pasó de claro á Barcelona, archivo de la cortesía, albergue de los extranjeros, hospital de los pobres, patria de los valientes, venganza de los ofendidos y correspondencia grata de firmes amistades, y en sitio y belleza única. Y aunque los sucesos que en ella me han sucedido no son de mucho gusto, sino de mucha pesadumbre, los llevo sin ella sólo por haberla visto.»

Un distingit escriptor catalanista fa notar molt oportunament que de cap més ciutat va fer Cervantes tals elogis, ni de cap més se parla en lo famós llibre que ha donat al seu nom la gloria de la immortalitat. Y mentres tant per tot arreu se llegirà 'l panegírich més complert de Catalunya y de la bella Barcelona, y ab prou feynas quan hajan passat alguns anys se tindrà memoria, dins d' Espanya mateix, del número infinit d' obras ab que un exércit d' escriptors d' escassa válua haurá volgut tacar la gloria y l' honor d' aquesta terra catalana. No més que vergonya pera sos autors ha de quedarne, y més vergonya pera alguns que, ofegant sens escrípol lo noble sentiment d' amor á sa patria, han fet brollar de sa ploma 'l més crudel agravi. No fa pas gayres anys, en un col·legi de noys se feya apendre de cor un llibret de moral en que al cap d' avall hi anavan algunas llistons d' historia d' Espanya y 's parlava de Catalunya y de Barcelona ab un criteri ben diferent del de Cervantes quan ne deya d' aquesta *escuela de la caballería y ejemplo de lealtad*.

No volem pas allargar més aquestas ratllas, que ja n' hem fet prou pera cumplir ab lo nostre propósit. Al acabar volem ajuntar la nostra veu á la del distingit escriptor catalanista á qui més amunt havem fet referencia quan se dol de que Cervantes no tinga aquí á Barcelona un monument, una estàtua, una lápida, en cap plassa ni carrer. Bé s' ho mereixia qui apartantse del criteri injust ab que han parlat gayre bé tots los castellans al ocuparse de nostra terra va proclamar á Barcelona *archivo de la cortesía y correspondencia grata de firmes amistades*. Li escauria á nostra ciutat, com á cap més altra, un bell monument que recordés la gloria del immortal poeta, y en lo que s' hi vejessen esculpidas las galanas frases que en sas obras va dedicarnos; aixís se tindria ben present que res hi val, pera desvirtuar á Catalunya, la moda madrilenya de parlarne mal sens cap solta quan s' escampa per tot lo mon la més cabal defensa nostra, estampada en obras que no han de morir, com moren totas las modas, cayent en lo ridícol.

L. MERCADER.

LO MISSATGER

A l' autor dels «Idilis y cants místichs»

De lluny ve un colomet blanch
tacadas de sanch las plomas,
¡ay, no l' ha ferit ningú
puig ve de l' endret del Gólgota!
Parantse al cim de la creu
n' esten sas alas hermosas
fent de dossé al bon Jesús,
fins que 'l darrer sospir dona.
Tan bell punt n' acota 'l front
trist lo colomet s' entorna,
trovant no lluny de la creu
la Verge trista y plorosa.
Tant l' atrauen sos sospirs,
que al cim d' una branca morta,
paras lo xamós colom
á reposar una estona.
La Verge per pendre alé
al tronch del arbre 's recolza
al punt que 'l colom piulant
las tendres alas s' espolsa.
—Fill meu: ¿si ja haurás finat?
trista la Verge mormola,
y salpicat son mantell
de sang, s' adona que porta.

EMILI COCA Y COLLADO

BEETHOVEN

A dramática biografia del gegant de la música sinfónica es coneguda fins del últim dels aficionats al bellíssim art musical. Sas obras, espléndidas manifestacions d' un geni portentós y casi únich en la historia del art modern, han estat estudiadas, profundizadas y criticadas fins al detall més insignificant per plomas més caracterizadas que la nostra. Lo treball, donchs, que avuy nos prenguessim acumulant datos biográfichs ó la pretensió d' afegir una opinió més á tot lo que de Beethoven fins ara s' ha dit, foran completament inútils. L' immortal mestre de Bonn ocupa ja 'l lloch que li correspon en lo llibre de la gloria. Ha estat discutit son mérit per espay de molts anys, per no haver sabut compendrel la generació que devia ferli justicia; pero la contemporánea, més imparcial ó més intel·ligenta, ha reivindicat sa memoria, rodejantla de la més brillant aureola. Beethoven avuy es reconegut per tothom qui mereixi 'l calificatiu d' artista com la primera figura entre 'ls compositors que 's dedicaren al género instrumental ó de concert. Si 'l despreci, la enveja, la intriga y la ignorancia s' atravessaren en son camí, ómplint d' amargura sa agitada existencia, la reparació ha estat complerta. Aquella estúpida *musicalla*, que com totas las *musicallas* de totas las épocas s' oposá, ab la forsa única de la rutina y de la tradició, á admetre las atrevidas inspiracions del geni, lográ lo que ha lograt sempre, posar obstacles, crear dificultats, donar disgustos, envenenar ab la calumnia y la murmuració una carrera difícil y escabrosa ja de si; pero per una lley històrica may desmentida encara, la derrota més ridícula fou la fi de sos esforços. Raros y molt raras son los exemples de compositors que hagin estat universalment apreciats per sa generació; recordeu, sinó, la opinió que d' ella ó de sa major part lograren, ans que Beethoven, Monteverde á Italia y Glück á Fransa. Y diguemho d' una vegada: á pesar de la major ilustració del sigle en que vivim, continúan cometentse encara las mateixas injusticias. Avuy, sobre totas las armas de mala lley dels eternals detractors del autor de talent, favoreix sos propósits la qüestió d' escola. L' apassionament cega tant als partidaris de l' una com del altra, que per sistema negan fins la evidencia.

Es lógich que 's tinga en art un criteri fundat y un punt de vista pera judicar las obras. Es natural la inclinació per aquellas que mellor responen á la manera especial de sentir de cada hù; pero es injust que per lo sol fet de no pertanye una composició á la escola del que la estudia ó la sent executada se li neguin absolutament y per sistema qualitats que realment té y que sols lo fanatismo pot ocultar. Baix aquell restret y raquílich punt de vista foren judicats per sos contraris Rossini, Weber y Meyerbeer, á pesar de sas grandiosas creacions, que avuy lo mon venera, tal com avuy ho son Gounod, Wagner y Berlioz. Tots han estat ridiculizats, tots han sofert aqueixa guerra sens pietat que, invocant una escola y una tradició, han fet sempre la ignorancia y la enveja coaligadas, y la memoria de tots ha estat reivindicada, y ho será per los que encara viuen, quan tots los esforços hagin estat impotents pera desvirtuar son mérit é ingeni.

Molts anys feya que las obras sinfónicas de Beethoven eran admiradas del mon quan á Barcelona comensaren á executar-se. Los mestres Vianessi, Goula, Monasterio, y últimament Hiller, las han dirigidas y concertadas ab gran acert en diferents temporadas, y aquí, com per tot arreu, s' han rebut ab entusiasme y respecte per los verdaders inteligents.

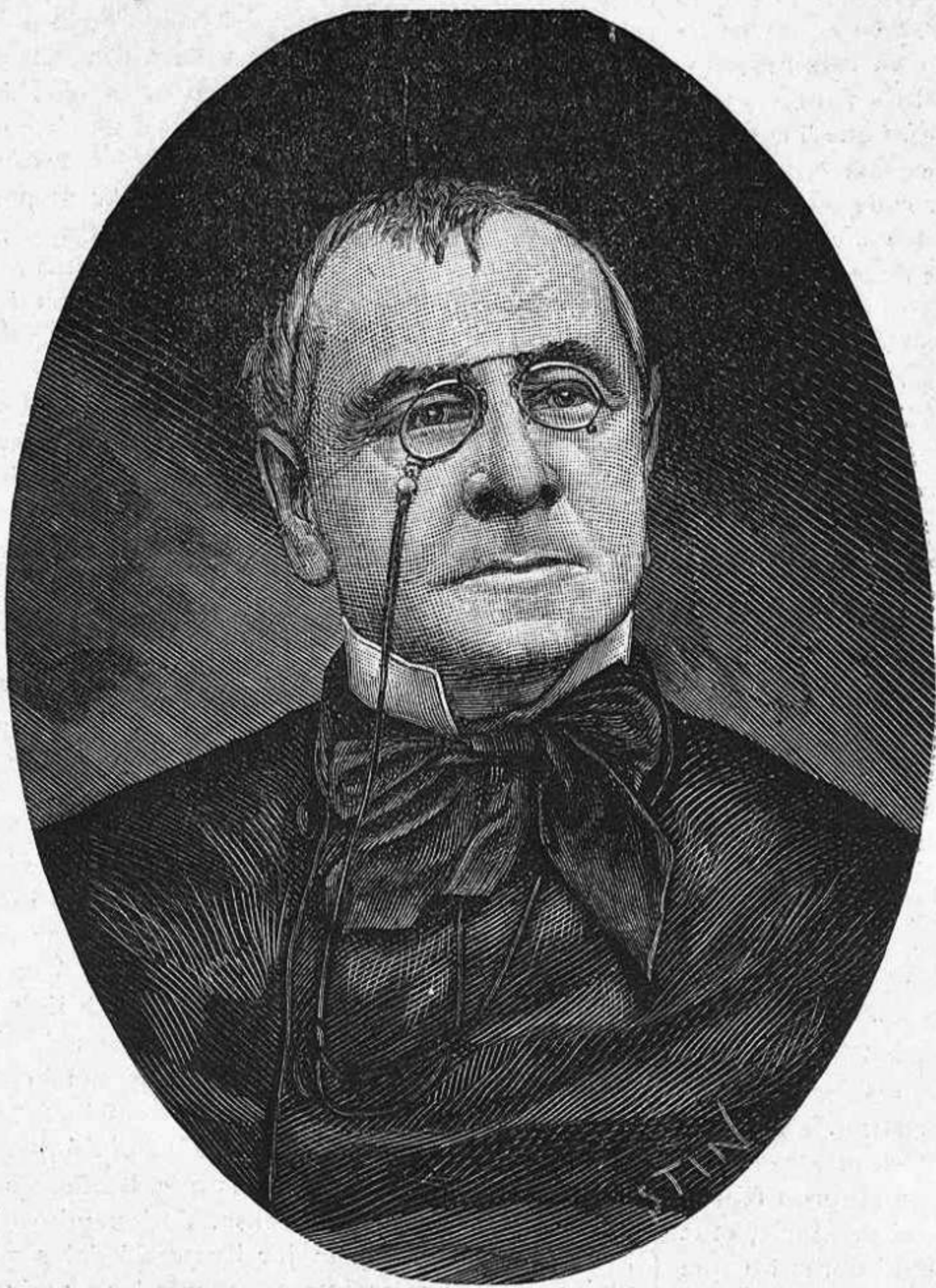
Los empresaris y propietaris de la nova sala de concerts que s' ha inaugurat en lo local que fou teatro dels Camps Eliseos, reconeixent al autor de la *Pastoral* la supremacia entre 'ls compositors de totas las épocas, han donat son nom á aquell nou centre artístich, hont han de rebre de segur agradabilíssimas impresions nostres artistas y aficionats.

Havem dit avans que res nos proposavam afegir á lo molt y bo que respecte á Beethoven s' ha escrit, y acabarém demanant indulgencia als lectors de LA IL·LUSTRACIÓ per la divagació de que tal volta pateixin eixas quatre ratllas escrites ab la sola idea d' acompanyar l' interessant treball de nostre bon amic Fuster.

J. RODORÉDA.

LO GENERAL IBAÑEZ

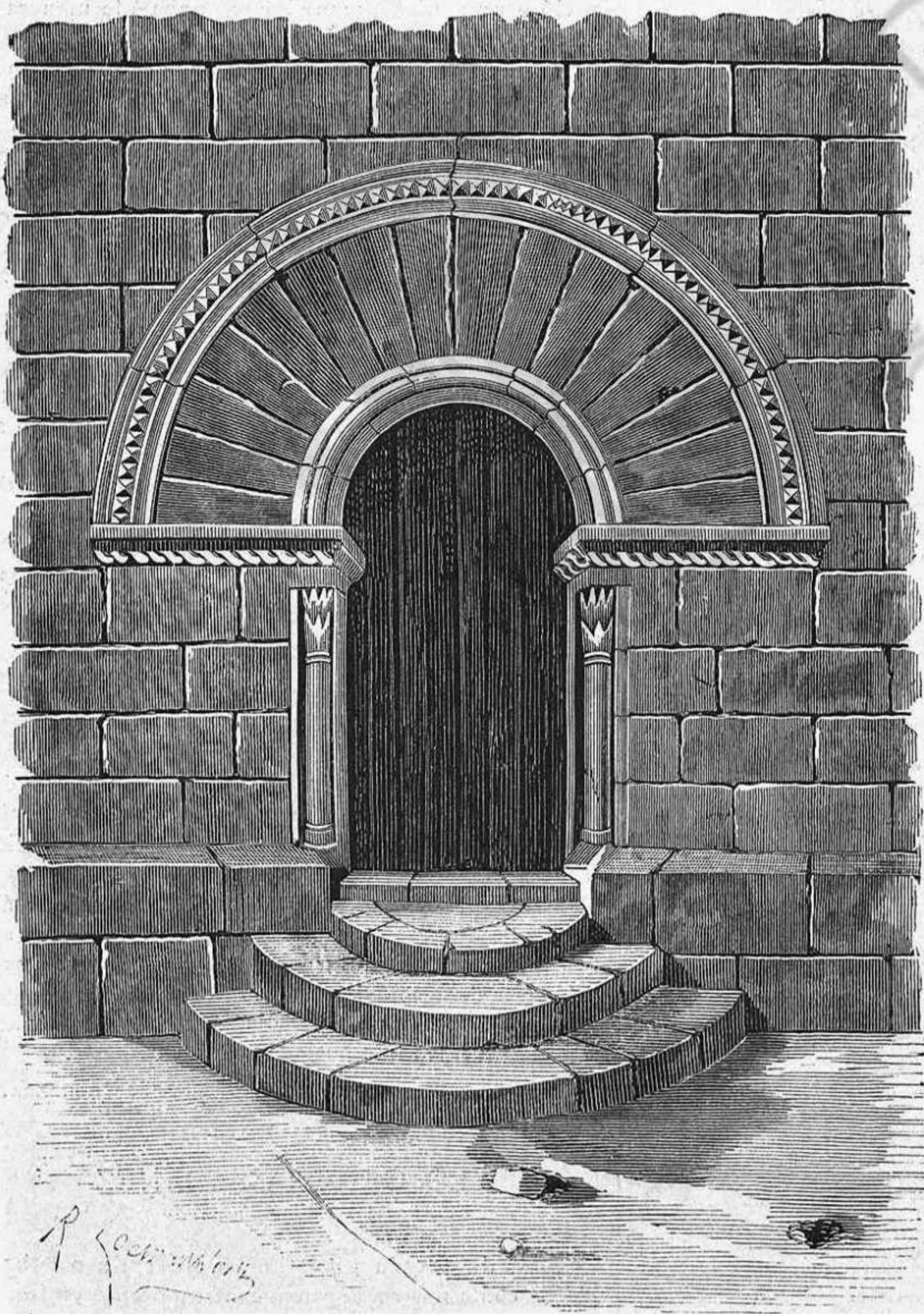
SENS dubte qu' un dels homes més eminents ab que conta nostra Espanya contemporánea en lo ram de las ciencias exactas, es lo general Ibañez, cual nom es universalment conegut, particularment en las esferas del saber, y cual valer es molt més apreciat fora de nostre patria que dintre d' ella. D. Cárlos Ibañez é Iba-

GIRARDIN

BEETHOVEN

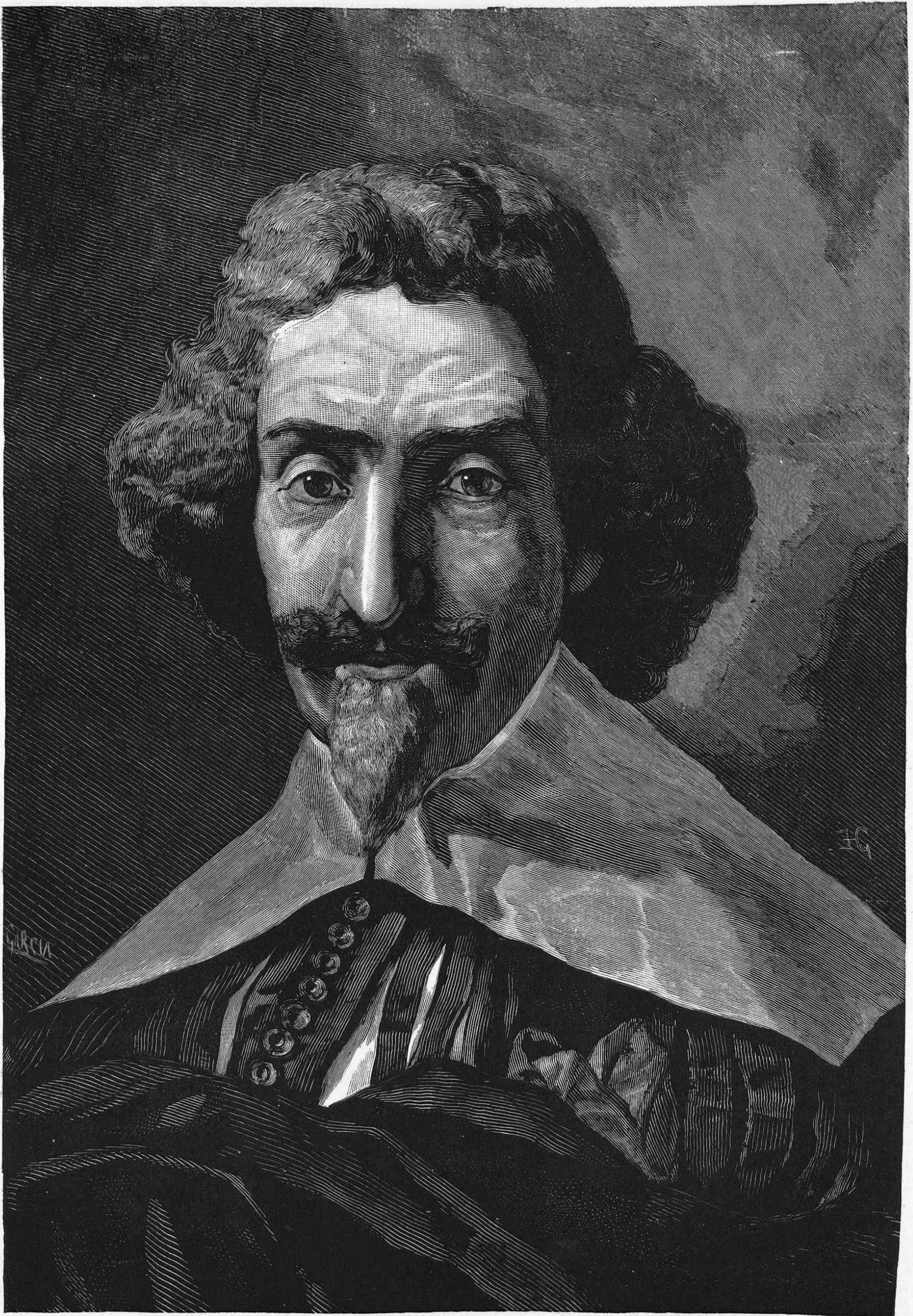
PORTA DE L' ERMITA DE SANT FELIU DE XÀTIVA

LLOPIS

PICA EN SANT FELIU DE XÀTIVA

LLOPIS

MIQUEL DE CERVANTES SAAVEDRA

COPIA D UN QUADRO QUE EXISTEIX EN LA BIBLIOTECA NACIONAL DE MADRIT

ñez de Ibero, Director general del Institut Geogràfic y Estadístich, mariscal de camp del cos d' Enginyers, aqueix verdader savi qual mérit proclaman las Academias de tota Europa, president de molts congressos internacionals, es considerat avuy com lo primer geodesta del mon.

La Catalunya de nostres dias, que ha tingut l' honra de contar entre sos fills á filòsofs com en Balme, artistes com en Fortuny y homes de ciencia com en Pere Mata, quals noms han passat ja al libre de l' historia, conta actualment ab homes eminents que temps á venir serán dignes hereus d' aquells genis ilustres. LA ILUSTRACIÓ CATALANA que té per principal objecte dar á concixe nostras glorias, no pot menys avuy de dedicar en sas páginas un tribut d' admiració al célebre geógrafo catalá, ab lo qual creu portar á cap un acte senyaladíssim de justicia pera 'l talent gens comú del general Ibañez.

Nascut en Barcelona lo 14 d' Abril de 1825, s' afició á las ciencias exactas l' incliná á seguir la carrera militar, ingressant en l' Academia d' Enginyers ahont podia, millor que en altre lloch, desenrotllar sos coneixemnets que tants triúfnos li valgueren posteriorment.

Terminada sa carrera d' un modo lluhidíssim, los governs de tots colors li confiaren en distintas épocas molts y difícils comissions, tant en Espanya com en l' estranjer, atenent sos especials coneixements y reconeguda competència.

L' any 1851 lo govern espanyol li doná l' important comissió d' estudiar detingudament en las principals capitals d' Europa lo servey de tropas de cantoners, per organísar-lo després en Espanya. Dedicat desde 'ls primers anys de sa carrera militar al estudi y práctica de la geodesia y de las ciencias que ab ella se enllasan, fou elegit individu de la Comissió nombrada en 1853 per formar un nou mapa general d' Espanya, y en atenció á sos extraordinaris coneixements fou comissionat en 1854 per lo govern espanyol pera projectar y dirigir en París la construcció d' un nou aparato de regla de platino per medir bases geodésicas, ahont va fer los notables estudis meteorològichs de comparació d' aquell tipu ab la regla de Borda y determinació de sos coeficients de dilatació.

Fou elegit individu de la Real Academia de Ciencias de Madrid l' any 1863, llegint en l' acte de la recepció oficial, un magnífich discurs sobre l' origen y progressos dels instruments astronómichs y geodésichs, qual discurs fou contestat per l' académich numerari D. Anton Aguilar fent un magnífich elogi del nou company d' academia y posant de relleu las gran dots intel·lectuals qu' adornaban al Sr. Ibañez.

En 1866 guanyá una medalla d' or en lo concurs d' oficials del cos d' Enginyers, per una memoria en la qual esplicaba un nou aparato inventat per ell y que porta son nom, pera la medició de las tres bases en las islas Balears, aparato que ha sigut reconegut com lo millor y més perfeccionat dels aparatos geodésichs coneguts, y que ha servit pera establir las bases pera la formació del mapa geodésich d' Espanya, obra molts vegadas comensada y á qual acertada realisació en nostres dias es ahont Ibañez ha guanyat los millors títuls de sa reputació científica.

A l' assombrosa activitat del general Ibañez se deu la creació del Institut Geogràfic y Estadístich d' Espanya centre científich y administratiu á la vegada. Las Corts constituents de 1870 consignaren en lo pressupost de la nació la cantitat necessaria pera la creació del Institut, y en 19 d' Abril de 1873 lo govern de la República lo deixá organísat per sufrir algunas reformas en 27 d' Abril de l' any 1878. L' Institut Geogràfic y Estadístich te per objecte la determinació de la forma, dimensions y accidents de la terra; la triangulació geodésica pera la formació del mapa nacional; las nivellacions de de precisió com punts de partida en la nivellació del territori y dels dos mars; lo catastro, la determinació del metro y kilógramo y lo cens general de las personas. Sols al nombrar aquestos treballs se compren l' importancia extraordinaria d' aquest Institut.

No es aquest lloch apropósit pera examinar detingudament, y un per un los progressos que la geodesia deu al savi catalá, aixó sols podria ser objecte d' un estudi crítich-científich fet per persona més autorisada. Bastará dir que las operaciones geodésicas fetas á Espanya no deixan res que desitjar y que serveixen de modelo á altres nacions molt més adelantadas que la nostra en los demés rams del saver. Aquestos mérits no han quedat, com sol succehir, desconeguts al estranjer. En 1873 fou elegit president de la Comissió internacional de París, encarregada de revisar lo sistema de pesos y midas, y de construir ab la major perfecció y exactitut los tipos unitaris del sistema métrich en qual càrrech va tenir que emplear tota la prudència y tacto necessaris en la solució, no tan sols dels problemas científichs, sino també pera resoldre las molts dificultats que á la fixació de l' unitat de mida ab caracter universal, oposaren las susceptibilitats nacionals de cada país.

Aquestas petitas disidencias estigueren á punt de malmetre l' objectiu qu' es proposaba lo congrés y obligaren á nostre delegat á presentar una enérgica proposició demanant la convocatòria de una conferencia diplomática que, ab la forsa dels tractats, convingués las bases definitivas de la construcció y conservació dels prototipos internacionals.

A las conferencias que se celebraren en París lo mes de Maig de 1875, assistí lo general Ibañez com á plenipotenciari espanyol, pera firmar lo conveni internacional del metre, que fou firmat per disset Estats que en conjunt componen quatre cents milions d' habitants entre americans y europeos. Segons aquest Conveni, ja ratificat y en execució desde lo primer d' any de 1876; funciona com á cos executiu la comissió internacional de Pesos y Midas que celebra sessions anuals en la capital de la República Francesa y delibera constantment per correspondència entre sos individus. Reconeixent los savis extranjeros los mérits de nostre delegat, lo nomen president, càrrech que conserva per honra de nostra patria.

Presideix també lo general Ibañez l' Associació internacional geodésica fundada á Alemania per Bacyer, que te per objecte determinar del modo més precís la forma y dimensions de la terra, problema difícilíssim á que dedican avuy sa atenció los més distingits matemátichs.

La cooperació que lo general Ibañez ha prestat á aquesta Associació, sa iniciativa y sos especials coneixements li han valgut l' honra de presidirla. Cada tres anys l' Associació en sessió plena y en votació secreta elegeix á un de sos individus per presidirla, habent recaigut per unanimitat, tan insigne honor en lo general Ibañez en tres votacions consecutivas.

Recent es encara la importantíssima operació portada á cap en Espanya en combinació ab los treballs de l' Associació geodésica internacional pera la unió geodésica d' Europa y Africa. L' arch de meridiá que surt de las illas Shetland al Nort d' Escocia, y que acaba en lo desert de Sahara qu' es trobaba trencat en una extensió de 270 kilómetros de longitud fou enllasat ab eixa operació, qual triúfnu científich permet avuy, medir lo més gran arch de meridiá fins avuy dia trassat sobre lo globo terrestre; obra verdaderament monumental, y resultat de la pau y bonas relacions entre las nacions civilizadas, en qual operació hi figurarán per parts iguals d' inteligencia, de treball y gloria, Inglaterra, Fransa y Espanya.

Lo govern suis demaná al espanyol que lo general Ibañez ab lo personal de l' Institut Geogràfic y Estadístich, medís la base central de la triangulació geodésica d' aquella República. Eixa distinció es tant més significativa, cuan Suissa per sa situació geográfica s' troba entre nacions que contan ilustradíssims celebrats en aquesta classe de treballs. Si hi va haverhi un temps que tenian que venir á nostra patria los astrónomos extranjeros á fer los treballs geodésichs, ja va passar per fortuna aquella época, y en la actual, reconeguda la supremacia d' Espanya en eixos treballs han sigut nostres geodestas solicitats per un' altre nació extranjera.

Pero l' obra capdal, la que conservarà la memoria del nom de son director á las edats que vindrán, es lo gran Mapa topogràfic de la Nació, grabat y estampat á cinch colors y á l' escala de 1/50.000 que comensá publicarse ja fa cinch anys ab lo concurs de distingits jefes y oficials d' Artilleria, Enginyers y Estat Major; Enginyers de Camins, de Minas y de Montanyas, Cos de Topógrafos y Auxiliars de Geodesia, y que fou l' admiració de propis y estranys en la exposició internacional de 1878. No s' pot en tan curt espay com acostuman á tenir los treballs d' aquesta classe, donar compte dels nombrosos detalls de tan grandiosa obra que ha d' immortalisar á nostre distingit país.

Lo general Ibañez, posseeix los títuls de Director del Institut Geogràfic y Estadístich; Individuo de la Real Academia de Ciencias exactas, físicas y naturals; President de l' Associació geodésica internacional, de la Comissió internacional del metro y de la Comissió permanent de pesos y midas d' Espanya; Membre corresponent del Institut Egipcio, de la Societat Reyale de Ciencias de Lieja, del Clup Alpi francés, de las Societats de Geografia de Fransa, de Bélgica y de Portugal; de la de Meteorologia de Fransa, de la Económica de Madrid, Sevilla y Almeria, de la de Bonas Lletres de Cádiz, y sóci honorari de la Associació d' Excursions Catalana.

Condecorat ab las Grans Creus de Sant Hermenegildo, Isabel la Católica, de l' ordre civil de María Victoria, y l' extranjera de la corona d' Italia, Cavaller, creu y placa de Sant Hermenegildo y de la de Sant Fernando de primera classe, es també comendador de número de Isabel la Católica, de la de Carlos III y las extranjeras de la corona de Prussia y del Medjidí de Turquía.

Orgull sentim, ho diem ab satisfacció, al veure presidits per un catalá als generals dels principals exércits d' Europa y als astrónomos y geodestas més savis del antich y nou mon, y no podem acabar aqueixas apunta-

cions biográficas sens felicitar á la Associació d' Excursions Catalana per haver tingut lo bon acert de nombrar-lo sóci honorari de la mateixa, cuan entre los molts títuls que posseeix nostre distingit país no 'n tenia cap de las Academias y Asociacions de nostra terra.

MANEL ESCUDÉ BARTOLÍ

CRISIS

—Ja no seré pels joves, com fins ara,
son *idol*, sa *beltat*:
la copa de la joia, plena encara,
lo destí m' ha vessat.

Ja no tindré gelosas á ma vora,
com á róssech triomfant,
ni amigas que m' enrotllin á tothora
mas deixas aplegant.

Totas ellas, fent chor ab la brivalla
que m' servi de relleu,
en sa boca lo plany y al cor la rialla,
se 'n vindrán aprop meu.

¡Que no m' puga morir ans que la pena
s' ajoqui dins mon cor!...
ans que m' reпти l' orgull la sort agena!...
ans que m' cegui lo plor!—

Y lo trémol ullant, al veures sola,
llansa un ay, un ay! fret,
que bé diu: —¡Ab quin odi la verola
mon bell rostre malmet!—

JOAN PONS Y MASSAVEU.

TEATRES

Si hi ha hagut mil feynes que 'ns han fet enderre-rir la nostra tasca de revistar los acontexements teatrals, avuy, per donar una prova de bona voluntat quan altra no, anem á repassar ab un cop d' ull tot lo que desde l' última revista ha succehit á Barcelona en lo ram de la nostra jurisdicció.

Dins Mallorca, drama estrenat ab un éczit regular en lo Romea, donaria molta materia á un crítich que volgués analizar ab tota detenció sòn argument un xich estirat pels cabells. Però com que nó ab lo carácter de crítichs sinó ab lo més modest de revisters nos toca ocuparnos d' aqueixa última obra del Sr. Bordas, nos acontentarém ab manifestar qu' aquell defecte fundamantal del drama ve en part compensat per una forma discreta, un diálech ben portat y algun tipu ben dibuxat, no arribant may però á fer sentir al públich, ni á arrebararlo ab arranchs de geni, ni quasi á interessarlo en l' acció, que lo mateix que dura tres actes podia haverse acabat en un sol. La pessa *A ca la sonámbula*, del Sr. Feliu y Codina, ha tingut més sort, puix que no sols ha tingut la bona acullida del públich, sinó qu' ompla l' objecte ab que ha sigut escrita; hi ha agudesas, soltura en la manera de fer, y finalment fa passar un bon rato, qu' es lo principal. En una y altra obra tenen molt qu' agrahir sos autors á l' esmerada ecxecució que 'ls hi ha donat aquella companyia.

Lo teatre de Santa Creu comensá la temporada de primavera de la millor manera que s' pot desitjar. La senyora Cepeda y 'ls Srs. Stagno y Mateu, junt ab lo mestre Goula, han fet un *Roberto* com feya molts però molts anys que no l' haviam sentit. Lo primer, ters y quint actes d' aqueixa ópera axecan cada nit en lo Principal verdaderes tempestats d' aplausos. La llástima es que 'ls coros y la mateixa orquesta sian tan magres; válgali á aquesta última la batuta del Sr. Goula, que fa miracles com la vara de Moisés arrencant aygua de les roques. En quant á la Sra. Harris hem de confessar qu' esperavam quelcom més d' una celebritat com ella, puix si bé es cert que canta ab netedat y soltura 'l rondó del ters acte de la *Lucia*, única ópera que ha cantat per ara, també ho es que en tot lo demés no hi fa res de particular y qu' es en general freda y poch artista, lo qual será causa de que arplegue poch aplausos del nostre públich.

En lo gran teatre del Liceu no hi havia res de notable fins que debutá 'l barítono Sr. Kaschmann, d' una veu robusta y un xich atenorada, que s' ha fet aplaudir molt en l' *Hernani*, si bé canta sempre ab més valentia que bon gust.

La celebritat qu' últimament hi ha fet també son debut, lo tenor Masini, á judicarlo per una sola audició, no acreditada prou ab los fets tota la fama de que ha vingut precedit, ni justifica 'ls preus excepcionals que l' empresa eczigeix pera sentirlo. La seva escola es correcte, fila divinament y falseja d' una manera admirable; però aixó no es prou pera ferne tot un artista, puix en cambi la seva veu es poch robusta, ataca 'ls aguts ab

dificultat y diu algunes frases ab no prou acert, com li advertí 'l públich en lo final del ters acte de *Faust*. Aqueixa es la primera impressió; esperem sentirlo més pera rectificarla, cosa que fariam de molt bona gana. Lo Sr. Vidal cantá com sempre, ab més bona voluntat que res, y la Srta. Ferni ab l'intenció y sentiment que ja son prou coneguts.

L' antich teatre dels Camps Eliseus, qu' ha sigut novament restaurat d' una manera digne en tot del senyor Soler y Roviro, s' ha vist sumament concorregut per la millor societat barcelonina ab motiu dels concerts que s' hi han comensat á dar. L' inauguració fou una festa espléndida. Ab una orquesta notable, sobretot en sa part de corda, ha emprés lo mestre Frigola l' interpretació de la música clássica, que per ser tal necessita una ecxecució més esmerada y perfecte, sense la qual fa de mal sentir. No sempre ha sortit ab la seva 'l citat director, però més de quatre vegades ha arribat á entusiasmar á la concurrencia, obtenint pera ell y pera 'ls professors merescuts aplaudiments.

Lo qui hi fou objecte d' una justa ovació fou lo mestre Massenet, qui feu conixer, á més de sa marxa d' obertura, escrita expressament pera aquests concerts, alguns fragments de sa ópera *Le roi de Lahore*, qu' obtingueren un éczit del que pot estar molt content.

Resumint, la temporada actual ha comensat d' una manera inusitada á Barcelona y 'ns en felicitem. Los aficionats al bon cant y á la bona música (que 's pot dir que som tots los barcelonins) están d' enhorabona, tenint sols lo treball d' elegir á quin dels tres centres concorrer pera disfrutar de debó. Lo Principal, lo Liceu y 'ls Camps sembla qu' hajan establert una verdadera competencia, de que 'n treuen profit les empreses y 'l públich.

Una idea per acabar; si 's reunissen un dia tots los elements que 's troban ara dividits en los tres colisseus ¡quin conjunt ne resultaria! Aleshores podria celebrarse una veritable solemnitat musical que fes tró y logrés fer pronunciar ab respecte 'l nom de la nostra ciutat.

¿No es veritat que podria ferse?...

Peró no 's farà.

F. M.

CONGRÉS CATALÁ DE JURISCONSULTS

(Continuació)

SESSIÓ TRETZENA. Tingué lloch á dos quarts de cinch de la tarde del dia 24 de Janer últim baix la presidencia de D. Joseph Borrell y Montmany. Llegida pel secretari Sr. Brocá l' acta de la anterior, fou aprobada, y seguidament se doná compte d' una comunicació de la Diputació provincial de Tarragona per la que participaba al Congrés haber acordat otorgarli la subvenció de 1200 pessetas pera atendre á sos gastos.

Continuantse la discussió pendent sobre la totalitat de la proposició de fondo, lo Sr. Sol rectificá dihent: que la Convocatoria del Congrés no estava firmada per la Secció administrativa, com habia suposat lo Sr. Vallés y Ribot, sinó per la Comissió organitzadora, essent per lo tant aquesta y no ell, qui podia dar explicacions sobre si dita Convocatoria estava ó no conforme ab las bases acordadas per la mateixa pera la celebració del Congrés. Que dita Comissió organitzadora sempre entengue y cregué, que 'l Congrés se convocaba pera discutir las instituciones del dret civil catalá, sens que probés lo contrari 'l párrafo del programa, que trencantlo, habia llegit lo Sr. Vallés y Ribot, puig que després de consignarse allí la conveniencia de que 's conservés lo dret catalá vigent, se continuá aquesta altre cláusula: «pero si aixó no fos possible, qualsevol que siga la causa que ho impedisca, creu (la Secció jurídica de la Comissió organitzadora), que en tot cas, las instituciones forals, que per lo arreladas qu' estan á Catalunya haurian d' esser inclosas en lo Códich civil espanyol, son las següentas.... etc.» qual cláusula 's posá precisament com á tranzacció, acceptant lo medi que 'l R. D. de 2 de Febrer del any últim oferia pera salvar lo dret catalá; y que si la majoria dels individuos que componian l' esmentada Comissió s' oposavau ara á aquella discussió, aixó sols significava una informalitat sobre la qual ell res podia dir.

Explicá sa conducta dintre de la Comissió organitzadora, en las sessions tingudas avans de reunir-se lo Congrés manifestant, que sols una vegada parló de protestar, per motiu d' haberse tractat, per iniciativa del reverent Sr. Vergés, d' imposar al Congrés lo President, fentse de modo que 'l nombrés lo ministre de Gracia y Justicia, á lo que ell s' hi oposá, pera defensar los drets del Congrés, habent sigut la conseqüencia de sa actitud, esqueixarse l' acta de la sessió ahont aixó constava sens deixar-ne vestigi, creyent que en semblant cas, d' igual manera hauria procehit lo Sr. Vallés y Ribot (signos afirmatius d' eix); y que també una sola vegada anuncia, que formularia vot particular, pel motiu de que consignant-

se en las bases acordadas per la Comissió organitzadora, que 'l matrimoni habia de regularse sols per las lleys de l' Iglesia Catolica, y l' admisió de las herencias de confianza, y no estanthi ell conforme volgué que constés un vot en contra y que aquellas eran aprobadas *per majoria* pero com á aixó s' hi oposavan alguns individuos de la Comissió pera que ditas bases aparaguessen aprobadas per *unanimitat*, ell pera deixar á salvo sa conciencia, amenessá llavors ab formular vot particular, y creya igualment que lo mateix hauria fet lo Sr. Vallés (signos afirmatius.)

Y fentse per últim cárrech d' alguns altres conceptes vertits pel Sr. Vallés y Ribot, afirmá que 'l Códich general que 's publicués se compliria, perque la llegalicció civil te sanció immediata que obliga á dit cumpliment, com succehí ab la ley del matrimoni civil. Insistí en lo que habia dit en son discurs sobre 'l estat de la codificació en los diversos Estats d' Europa y América, fixant especialment lo que habia exposat respecte á Suissa y Alemania; y després d' algunas consideracions sobre las semblansas y diferencias entre las llegalicccions forals, terminá manifestant, que algunas de las anomenadas llibertats civils, mes que llibertats eran despotismes, y que de la llibertat de testar n' eran per regla general partidaris los que professavan en política ideas reaccionarias y contraris los de l' escola liberal com ho probava lo que succehí á Fransa, ahont habentse mermat aquella llibertat pel Códich de Napoleon, la reacció la restablí en part.

Concedida la paraula al Sr. Vallés pera rectificar, suplicá que se li reservés pera després d' habersé consumit lo tercer torn en contra, á fi de fer todas las rectificacions al plegat, á lo que accedí la Presidencia.

S. RIBOT

(Seguirá)

BELLAS ARTS

EN ausencia de la persona encarregada d' aquesta secció, se 'ns ha encomanat per avuy que suplíssem la seva falta, cosa que procurarem fer, sino ab tanta profunditat de coneixements, ab igual voluntat y partint d' un criteri ample, desinteressat é imparcial.

Per lo motiu que acabem de exposar, y no volent pèndrens més atribucions de las que 'ns pertocan, nos limitarem á ocuparnos de lo que podriam dirne actualitats de la setmana, ó sia de la galeria del senyor Parés. Fem aquesta salvetat, perque dat lo moviment artístich barceloni, avuy qui s' ocupa de bellas arts no pot passar per alt la exposició organitzada per l' Ateneo Barcelonés, parlant, encara que no sia més que de pas, de las obras que 'ls artistes catalans han remés á l' exposició Nacional, próxima á inaugurarse en Madrid.

La pintura te una regular representació aquesta setmana, puig además del paisatge, que es lo tema obligat de nostras exhibicions, habem tingut lo goig de veure tres quadros de figura, originals del senyor Cussachs, ventatjosament conegut per obras anteriors que han sigut en general ben conceptuadas. La major de las tres es una sola figura de tamany natural, tipo de un mariner mahonés, assegut en una cadira de baqueta descansant lo bras en un dels costats de la cadira sobre 'l que hi te la roja barretina esesa. La figura está ben posada y demostra que son autor interpreta ab facilitat lo natural. Sense voler treure cap mica de mérit á n' aquest quadro, dirém que nos ha agradat no més per los detalls. Es possible que 'l autor no s' hage proposat altre objecte que fer un estudi del tipo y encara concretantse á la testa, puig la meytat posterior compareix tot just bosquejada. Pero fins á pesar d' esser així, no 'ns sembla acertat que per atendres rigurosament al tipo modelo, deixés de posar més en armonía lo dibuix de las camas ab lo restant del cos. La testa es acabada y molt perfecta; la samarreta justa de color y de calitat.

Altre dels quadros del senyor Cussachs es una escena de la vida militar. Un grupo de soldats en lo pati de una casa de pagés, están en íntima conversa, tenint un d' ells en la ma un pollastre. Los tipos están perfectament delineats, lo color es simpátich, y l' agrupació ben entesa. Lo tercer quadro es un húsar á caball, que si te las mateixas qualitats, pero en grau superior dels dos quadros anteriors, está en condicions molt distintas respecte lo celatje y terreno, que no creyém equivocarnos dihent que serán fets de memoria, perque sols conservan del natural la nota del color. Lo treballat del celatje perjudica, á nostre entendre, l' efecte que produhiria l' acabada testa del húsar, que 's confon en las complicadas líneas dels núvols.

Lo senyor Armet ha exposat un paisatge de regular tamany que, com tots los seus, te molt sabor del natural, pero també 's ressent de cert amanerament peculiar al citat artista. La nota del vert dels arbres que constituheixen lo fondo, es la del camp sembrat á primer terme y es la dels carros que, destrament colocats, caracterisan la obra. Las líneas components del pai-

satje son tan justas que lo quadro te verdader atractiu per l' efecte óptic que produheix.

Lo jove artista senyor Joseph M. Marqués, també ha exposat un estudi de paisatge ple de fragments que demostren sa laboriositat, bon gust y disposició pera la pintura. Lo conjunt se ressent alguna mica de la falta de práctica del autor á pesar de demostrar en los detalls que es expert en lo maneig del pinzell. Los arbres y en especial l' aygua, contenen, per mí, la mellor qualitat de las obras d' art: la vritat bella.

Un brillant estudi de color, original del senyor Reynolds (Anton) tanca la llista dels quadros exposats últimament á ca 'n Parés.

En escultura no s' ha exposat de nou més que una estatuetta del jove artista J. Serra, que fóra un treball d' estima si la factura hagués merescut més atenció de son autor.

E. C.

NOVAS

L' Associació catalanista d' excursions científicas celebrá lo dia 23 del corrent mes l' acostumada festa patronal de sant Jordi ab molt lluhiment y numerosa concurrencia de socis. En ella lo president D. Joseph d' Argullo llegí un notable treball sobre l' historia dels castells, aixó es, son origen, creixement y decadencia; lo senyor Verdú recitá uns bonichs versos glosant lo tema de que «qui més mira méns veu»; lo senyor Company llegí un treball sobre lo progressiu renaixement catalanista; D. Damás Calvet una inspirada poesia titulada «L' escala de Jacob»; D. Lluís M. Soler un treball relatiu á la llegendada de sant Jordi; D. Joseph M. Valls y Vicens dos selectas fabuletas, «La Dixa» y «L' Esperansa»; y D. Artur Masriera una bona poesia també dedicada á sant Jordi.

Ha sigut descoberta en la antiga capella dels Bastaixos en Santa Maria de la Mar una notable pintura mural que representa Jesús crucificat entre sa Santíssima Mare y sant Joan evangelista, además de moltas altres figuras accessorias. Aquesta pintura constituía lo verdader retaule de dita capella, qual altar está format per una pesanta llosa arenisca sostinguda per dos columnetas góticas. Es de presumir que tal pintura, en no molt bon estat, data de principios del sigle XVI, essent posteriorment tapada per lo gran retaule barroch que ara ha sigut tret. Es d' esperar que, prenentse exemple de dita pintura, s' evitarán aquellas grans armatostes ditas retaules gótichs, pera acomodarse á las antigas y genuinas formas dels primitius retaules.

Ha mort en Reus lo pare de nostre distingit colaborador artístich D. Joseph Llovera, persona molt apreciada en aquella ciutat.

Acompanyém á lo nostre amich en lo just dolor que experimentarà per la irreparable pérdua que acaba de sofrir, y li desitjém un consol en sas tribulacions.

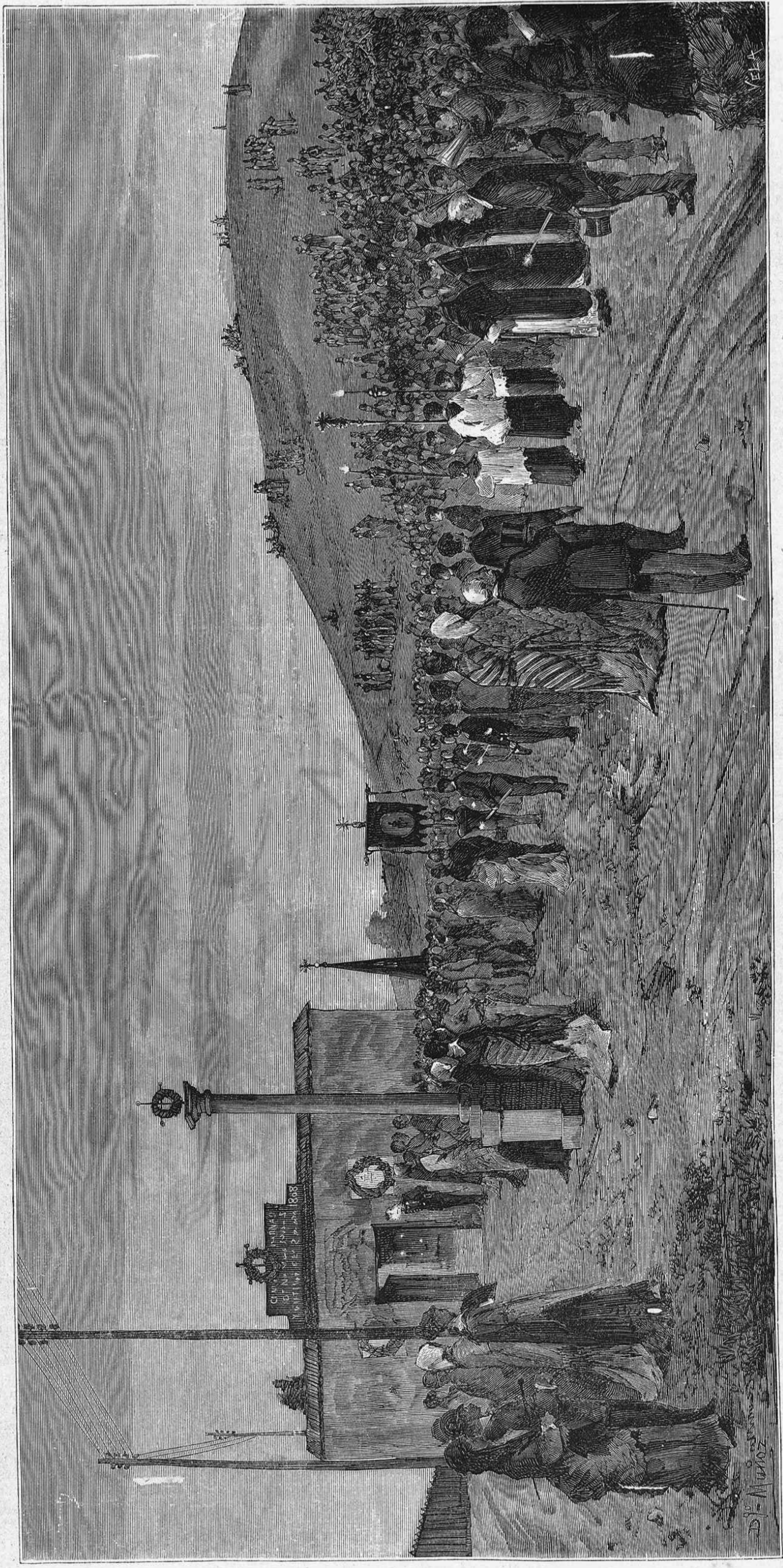
LLIBRES REBUTS

LA FABRICACION DE LOS ENCAJES, SU HISTORIA, SU PORVENIR, por D. José Fiter é Inglés.

En los días 24 y 31 del passat Janer doná lo Sr. Fiter duas conferencias sobre aquest tema en lo Foment de la Producció Espanyola que presas segons las notas taquigráficas d' alguns individuos de la Corporació del Sistema Garriga son las que acaban de surtir impreses en un elegant folleto.

Coneguda la competencia del Sr. Fiter en la materia objecte de las conferencias era de suposar que n' havia de surtir ayrós. Lo Sr. Fiter dividi en tres parts son trevall. En lo primer tractá de lo que s' enten per industria de puntas, d' aqueixa especie d' art que n' anomená *trevall de fadas*, comprenenthi desde la blonda normanda y espanyola fins al *chantilly* y desde la punta mes sencilla de fil fins als Malines. En lo segon descrigué la historia y estat actual en l' extranger. Aquí es ahont demostrá extensos coneixements en l' assumpto que per los curiosos excitán l' atenció desseguida essent molt ben trobadas las tradicions que sobre son origen arreplegá. Y en la tercera part historió aqueixa industria en tots los graus per que ha passat en Espanya fent notar son estat actual y los medis que en son concepte serian los més conduhents per ferla brillar y enaltirla completamente.

Nosaltres no podém méns de felicitar al Sr. Fiter per son trevall que denota molt estudi y gran afició y entusiasme per lo engrandiment de tan pulida industria. Ben pensat fou donchs que publicament se decidís á fer gala de tan bonicas investigacions y aixís voldriam veure sovint que 's donessan al públich conferencias com aqueixas que 'l ilustressin sobre altrás industrias també importants y que per ara no 's coneixan sino mecanicament.

LO DOS DE MAIG — CEMENTIRI DE MONLEON — MADRIT

Reservats los drets de reproducció artística y literaria || TIPOGRAFÍA DE E. ULLASTRES. RONDA DE LA UNIVERSITAT, 96. || S' envia - números de mostra fora de Barcelona